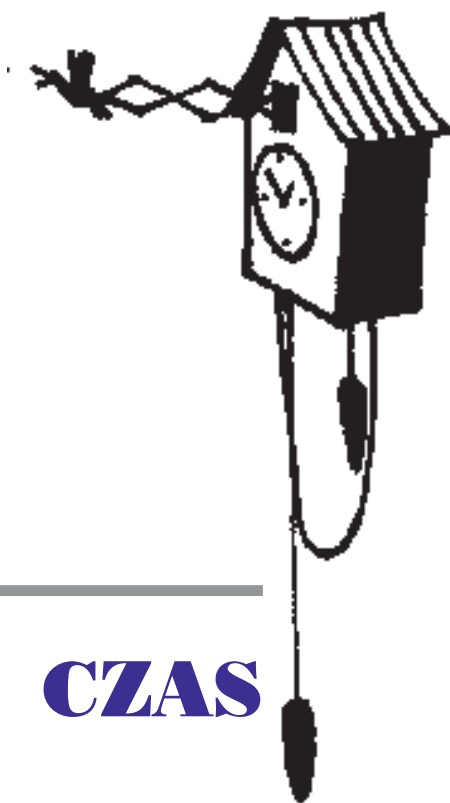

KAMUNIKAT.org

ЧАС - CZAS

mgnienie — імгнэньне
 okamgnienie — вокамгнэньне
 mig — міг (адзін раз маргнуць вокам)
 moment — момант
 momencik — мамэнцік
 sekunda — сэкунда
 ■ ułamek sekundy — ■ доля сэкунды
 minuta — хвіліна
 chwila — 1. хвіля
 2. хвіліна
 chwileczka — хвілінка
 kwadrans — чвэрць (гадзіны) /
 квадранец

ról godziny — паўгадзіны
 godzina — гадзіна
 dzień — дзень
 noc — ноч
 doba — сўткі
 w ciągu doby — адныя сўткі
 tydzień — тыдзень
 kwartał — квартал
 półrocze — паўгодзьдзе
 semestr — сэмэстар
 rok — год
 pięćdziesiąt lat — пяцігодзьдзе

jeden rok — адзін год
 dwa lata temu — два гады таму
 sprzed lat — з даўніх часоў

Pe lat ma twój ojciec? — Колькі гадоў твайму бацьку?
 Coś się przytrafiło komuś raz w życiu
 — ● Давялося чарвяку на вяку!

dekada — дэкада
 dziesięciolecie —
 дзесяцігодзьдзе
 ćwierćwiecze — чвэрць веку
 półwiecze — паўвеку
 wiek — 1. век
 2. узрост

stulecie — стагодзьдзе
 tysiąclecie —
 тысячагодзьдзе
 era — эра
 epoka — эпоха
 wieczność — вэчнасьць
 wiekiistość —
 спрадвэчнасьць
 wszechczas —
 векавэчнасьць

59 1. час — czas

2. часіна

нядобрая часіна — niedobre czasy

■ **Парá / час éхаць.** —

● **Komu w drodze, temu czas.**

прошлы час — czas przeszły

цяперашні час — czas teraźniejszy

бўдучы час — czas przyszły

у даўнюю часіну / за даўнім часам —

dawnymi czasy / za dawnych czasów

За размоваю бяжыць час. — Czas upływa na rozmowie.

парá — pora

парá сьнедаць — pora na śniadanie

1. **пэрыяд — okres**

пэрыяд пасьпяваньня — okres dojrzewania

2. **прамэжак часу**

у / за гэты пэрыяд — w tym okresie

60

A: przeszłość — 1. прошласьць

2. **мінўшчына**

żałować przeszłości — шкадаваць мінўшчыны

3. **даўніна**

■ **zabytki przeszłości — ■ помнікі даўніны**

w przeszłości — у мінулым

■ **świadkowie przeszłości — ■ сьведкі**

мінўшчыны

B: 1. dzieje — факты гісторыі

2. **historia**

historia nowożytna — новая гісторыя (z XV st. da naszych dziesięć)

starożytność — старажытнасьць

1. **prehistoria — гісторыя**

danісьмоваі пары

2. **pradzieje**

praczasy — прастарыя часы

61

teraźniejszość — 1. цяперашнасьць

w teraźniejszości — цяпер / у цяперашні час

2. **надзэнінасьць**

współczesność — сучаснасьць

aktualność — 1. актуальнасьць

2. **сьвэжая / апошняя навіна**

aktualności kulturalne — апошнія навіны

культуры

62

przyszłość — 1. бўдучыня

2. **прышласьць**

perspektywa — пэрспэктыва

63

zawsze — заўсёды / заўжды

niemal / prawie zawsze — амаль заўсёды

■ **raz na zawsze — раз і назаўсёды / назаўжды**

Nie zawsze jest w życiu święto. —

● **Не заўжды як на Дзяды.**

wciąż — усё яшчэ

nadal — па-ранейшаму

dalej — далей

1. **bez końca — 1. бясконца**

powtarzać bez końca — бясконца паўтараць

2. **w nieskończoność —**

2. **у бясконцасьць / бязьмэжжа**

Czas dłuży się w nieskończoność. — Час цягнецца бясконца / ў бясконцасьць.

wiecznie — вэчна

64

A: wiekowy — 1. векавы

2. **(жарт.) стары**

wiekowa dama — старая дама

B: wieczny — вэчны

wiekuisty — векавэчны

wiekuisty spokój — векавэчны спакой

odwieczny — адвэчны

C: ponadczasowy — пазачасны

65

A: zaraz — зараз

1. **teraz — цяпер**

jak nie teraz to różniej — як не цяпер, дык пазьней / ● **не цяпер, дык у чацьвэр**

2. **obecnie**

3. **aktualnie**

obecnie / aktualnie pracuję w szkole — цяпер я працую ў школе

■ **w tej chwili — ■ у гэты момант**

B: w tym czasie — 1. у гэты час

2. **тымчасам**

66

A: już — ужо

B: dopiero co — толькі што

dopiero co przyszedł — толькі што прыйшоў

chwilowo — на хвілінку

chwilowo wyszedł — ён выйшаў на хвілінку

C: 1. póki — пакуль

póki co — пакуль што

2. **na razie**

Na razie niech wszystko pozostanie tak jak było. — Пакуль што хай усё застаецца так, як было.

Na razie, przyjacielu! — Пакуль, дружа!

67

na stale — 1. на стála

2. **назусім**

na zawsze — назаўжды / назаўсёды

68

A: wreszcie — урэшце

nareszcie — нарэшце

pod koniec — 1. пад канэц

2. **напрыканцы**

pod koniec lipca — пад канэц / напрыканцы ліпеня

ostatecznie — 1. канчаткова, да апошняй ступэні

2. **пад канэц**

3. **у рэшце рэшт**

Ostatecznie ustąpiłem. — Пад канэц я саступіў / У рэшце рэшт я саступіў.

1. **na koniec — напасьлёдак**

powiedzieć na koniec — сказаць напасьлёдак

2. **na ostatek**

В: ото — вось / во

Oto nasz dom. — A вось і наш дом.
Oto masz! — Вось табé й маеш!

otóz — вось жа / дык вось

● Otóz to właśnie! — Нарэшце тое,
што трэба!

69

А: pędko — хутка
szybko — 1. шпáрка
2. борзда

biec szybko — бéгчы шпáрка / борзда
Leć szybciej! — Гані шпáрчэй /
баржджэй!

żwawo — жва́ва

rychło — 1. хутка
2. ра́на

■ **rychło w czas** — (жарт.)
запозна

В: pilnie — пільна / тэрмінова

natychmiast — зараз (жа)

1. bezzwłocznie — неадкладна
2. niezwłocznie

wnet — 1. імгнэнна
2. адразу (ж)

Powiedział i wnet odszedł. — Ён сказаў
і адразу ж пайшоў.

С: 1. niebawem — неўзабаве

2. wkrótce

3. niedługo

Niedługo będziemy mieszkać razem. —
Неўзабаве мы заживём разам.

Д: niedługo — нядоўга

Trwało to wszystko niedługo. —
Працягвалася гэта нядоўга.

■ **za pasem / na progu** — ■ **на парозе**
Zima za pasem. — На парозе зіма.
■ **ani się spostrzec...** — ■ **не агледзіся, як...**

70

А: nadoczny — w przeddzień

napярэдні — 1. w przededniu

napярэдні выбараў — w przededniu
wyborów

2. w wigilię (гл. таксама разьдзел
"Святы")

napярэдні сьвятаў — w wigilię świąt

В: загадзя — zawczasu

папярэдне — uprzednio

71

А: 1. нядаўна — niedawno / od
niedawna

нядаўна стаў настаўнікам — niedawno /
od niedawna został nauczycielem

2. кагадзё

ня так даўно — nie tak dawno

В: учора — 1. wczoraj

2. w dniu wczorajszym

Спадэр Малюськэвіч заўсёды мэрыў пабáчыць кіга.
Pan Maluśkiewicz **zawsze** marzył o tym, aby zobaczyć
wieloryba.

Доўга ладаваў ён сваё сўдна.
Długo ładował on swój statek.

— Нарэшце — адшываю!
— Wreszcie odpływam!

— Здаёцца, я вяслую ўжо цэлую вéчнасьць.
— Wydaje mi się, że wiosłuję w nieskończoność.

— Няўжо выспа? Хутчэй да бэрага!
— Czyżby to była wyspa? Do brzegu **jak najprędzej!**

— Цяпер адпачну!
— Teraz sobie odpoczne!

Запозна ўгадаў спадар Малоськэвіч пра кіта...
Za różno przypomniał sobie pan
Maluskiewicz o wielorybie...

— Больш ніколі ў жыцці не пакіну сушы!
— Nigdy więcej w życiu nie porzucę lądu!

год таму / лётась — rok temu
два гады таму — dwa lata temu
дзэсяць гадоў таму — dziesięć lat temu

72

даўно — dawno
здаўна — od dawna
здавён-даўна — od dawien dawna

73

A: często — часта
co chwila — штохвіліну /
штохвілінна
co krok — на кожным кроку
coraz — штораз
coraz to — з кожным разам

B: nierzadko — нярэдка
nierzaz — ня раз
niejednokrotnie — неаднакроць
częstokroć — часьцяком
gęsto — гўста
często-gęsto — часта-гўста

C: kilkakrotnie — некалькі разоў
parokrotnie — пару разоў

D: 1. wielokrotnie — 1. шмат разоў
2. wielokroć — 2. шматкроць
3. powielokroć
■ nie raz i nie dwa — ■ ня раз і
ня два

74

A: 1. czasowy — часовы
2. tymczasowy
■ rząd tymczasowy — ■ часовы ўрад
chwilowy — хвілінны
doraźny — неадкладны
przedwczesny — заўчасны

B: przemijający — 1. хуткаплінны
2. недаўгавечны
krótkotrwały — 1. кароткі
2. кароткатэрміновы
krótkotrwały wyjazd — кароткі /
кароткатэрміновы ад'езд

C: przejściowy — пераходны
■ okres przejściowy — ■ пераходны
пэрыяд
sezonowy — сэзонны

75

A: 1. czekać — чакáць
czekać na dworcu — чакáць на вакзале
2. oczekiwać
Czego po nim oczekiwałeś? — Чаго ты ад
яго чакáў?
doczekać się — дачакацца

B: spodziewać się — спадзявацца

C: niecierpliwić się — ■ траціць цярп-
лівасьць

76

A: **śpieszyć się** — сьпяшацца
pędzić — імчаць
 ■ **pędzić na leb na szyję** —
 ■ **імчаць на скрут / на злом галавы**
mknąć — імкnúць
lecieć — ляцець
gnać — гнаць
ganiać — ганяць
 pędzić na rowerze — ганяць на ровары
uganiać się — ганяцца
 uganiać się za pieniędzmi — ганяцца за грашыма

B: **przyspieszyć** — прысьпéшыць
 wydłużyć krok — прысьпéшыць крок / хадú

77

zdażyć — пасьпéць
 zdażyć na czas — пасьпéць у парú

78

A: **spóźnić się** — спазьніцца
 spóźnić się o kwadrans — спазьніцца на пятнаццаць хвілін
opóźnić się — 1. запазьніцца
 2. прыпазьніцца

B: **przeciągać się** — зацягвацца
 Obiad przeciąga się. — Абéд зацягваецца.

79

A: **zwlekać** — зацягваць (*час, раіэньне і да т.п.*)
 Długo zwlekał. — Доўга марúдзіў.

marudzić — марúдзіць
grzebać się — корпацца

● **Nie pali się do roboty.** — Работы яму не гарыць / ня рупіць.

● **Zbiera się, jak goly ў краіву.**

B: **zalegać** — зава́льваць
 Niesprzedany towar zalega na półkach. — Непрада́дзеным таварам зава́леныя паліцы.
 ■ **zalegać z pracą** — ■ зава́льваць пра́цу

Z E G A R

— Jak się zegarowi powodzi?
 — Owszem, niczego, chodzi.
 — Podobno śpieszy się o trzy minuty?
 — Owszem, jest trochę zepsuty.
 Zegarek w duchu klnie,
 Bardzo mu to nie w smak.
 Chciał by powiedzieć: “Nie!”
 A mówi: “Tak-tak, tak-tak, tak-tak”.

C: **opóźnić** — замарúдзіць

D: 1. **odłożyć** — адкля́сьці

2. **odroczyć**

odroczyć wyrok — адкля́сьці прысу́д

80

zegar / zegarek — гадзі́ньнік

Zegarek mi się różni / śpieszy. — Мой гадзі́ньнік адстае́ / сьпяшаецца.

budzik — будзі́льнік

klepsydra — 1. пясочны гадзі́ньнік

2. абвэ́стка аб сьме́рці, якую разьвэ́шваюць на горадзе

czasomierz — храномэтар

1. **sekundomierz** — сэ́кундаме́р

2. **stoper**

81

sekundować — 1. падтры́мліваць

2. дапама́гаць, пады́грываць,

турава́ць у сьпéвах

3. быць сэ́кунда́нтам

82

A: **wskazówka** — 1. стрэ́лка (*гадзі́ньніка або прыбора*)
 2. указа́ньне

sekundnik — сэ́кундавая стрэ́лка гадзі́ньніка

zegarek z sekundnikiem — гадзі́ньнік з сэ́кундавай стрэ́лкай

B: **cyferblat** — цыфэ́рбля́т

tarcza — 1. цыфэ́рбля́т

tarcza zegarowa — гадзі́ньнікавы цыфэ́рбля́т
 tarcza telefoniczna — тэлефонны дыск

2. шчы́т

SEKUNDOWAĆ:

дапама́гаць, пады́грываць,
турава́ць у сьпéвах

быць сэ́кунда́нтам

Гадзіннікавыя майстры

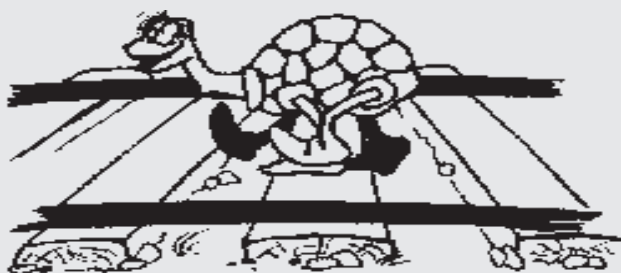
Два гадзіннікавыя майстры ў напай вёсцы.
 У аднаго — боты жоўтыя, як з воску,
 У другога — чорныя, са шпорамі;
 У аднаго фрак бэлы, з чырвонымі поламі,
 У другога — чорны, у сінюю палоску,
 І толькі ў абодвух надзёты
 Аднолькавыя вогненныя бароты.

Ноччу на птушкафэрме,
 Зарослай гавылой ды пірнікам,
 Калі ўсе сьпяць,
 Яны правяраюць гадзіннікі.
 — Дванаццаць! — загалёкае Чорны.
 — Ку-ку-ды, кум, загнуў! — запярэчыць Бэлы.
 — Дванаццаць, паглядзі на шлях зорны!
 — Безь пяці хвілін яшчэ, не будзі сьвет цэлы!

83 zegarmistrz — гадзіннікавы майстар

Żółw¹ chciał jechać koleją²,
 Lecz koleje nie tanieją,
 Żółwiowi szkoda pieniędzy:
 “Pójdę pieszo, będzie prędzej³”.

¹чарапаха
²чыгункай
³хутчэй

Przepraszam, która jest godzina? —
Скажыце, калі ласка, каторая гадзіна?

godzina dwunasta, zero-zero — дванáццаць нуль-нуль
punkt dwunasta — роўна дванáццаць
południe — поўдзень / дванáццаць гадзін дня
dwunasta w nocy — дванáццаць гадзін ночы
rólnoc — поўнач

*Spotkamy się dokładnie / równo o dwunastej / w południe / o północy.
Спатка́емся роўна а дванáццатай / апоўдні / апоўначы.*

godzina dwunasta trzydzieści — дванáццаць гадзін трыццаць хвілін /
дванáццаць трыццаць
wół do pierwszej — палова на першую

Zobaczmy się o wół do pierwszej. — Пабáчымся а палове на першую.

godzina dwunasta piętnaście / kwadrans po dwunastej / piętnaście po
dwunastej — дванáццаць (гадзін) пятна́ццаць (хвілін) / чвэрць на
першую / пятна́ццаць хвілін на першую

godzina dwunasta dwadzieścia — дванáццаць гадзін два́ццаць хвілін
dwadzieścia po północy / dwadzieścia po dwunastej — два́ццаць
хвілін на першую

za kwadrans pierwsza / za piętnaście pierwsza — бяз чвэрці гадзіна
dwunasta czterdzieści pięć — дванáццаць сорак пяць

za dziesięć pierwsza — безь дзесяці гадзіна
dwunasta pięćdziesiąt — дванáццаць пяцьдзя́сят

Spotkamy się ZA... — Сустрэ́немся ПРАЗ...
ZA zamykamy sklep. — ПРАЗ мы зачыня́ем кра́му.
Przyjść minut PRZED rozpoczęciem seansu. — Пры́йсьці ЗА хвілін ДА пачатку сэ́ансу.
Czynne od godziny ósmej do godziny dziewiętnastej. —
Адчы́нена з васьмі да дзевятна́ццаці гадзін / з восьмай да дзевятна́ццатай.
Jestem umówiony na siódmą. — Я дамові́ўся на сем гадзін / на сёму́ю.

Zgadnij! Агдадай!

Бéлая кабы́ла ўвесь сьвет абудзі́ла.

Дзень

Чорная карова ўвесь сьвет пабаро́ла.

Ноч

84

A: **jutrzenka** — 1. зорка Вэнэ́ра / заранка / зарані́ца / дзяньні́ца
2. золак

jutrznia — ютра́нь (*ра́нішня*
malitwa)

świtanie — сьвіта́ньне / сьвіта́нак

brzask — золак

świt — дасьве́цьце / досьві́так
wstać o brzasku / o świcie — устаць на досьвітку / на дасьве́цьці

luna — за́рыва

zorza — за́ра

B: **jasność** — 1. ясна́та
2. відна́та

światło — сьвя́тло

światło dnia — дзённае сьвя́тло

C: **ranek** — ра́нак
poranek — ра́ніца
rano — ра́ніцою / ра́ніцай
jutro rano — заўтра ра́ніцай

85

A: **dzień** — дзень
w dniu dzisiejszym — сёньня
w ciągu dnia — на працягу дня
Który jest dzisiaj? / Którego dzisiaj mamy? — Які сёньня дзень?
Dzisiaj jest dwudziesty pierwszy lipca. — Сёньня дваццаць першага ліпеня.
w dzień — удзень

B: **przedpołudnie** — час да абéду
południe — поўдзень
w południe — апоўдні

porołudnie — час пасля абéду

Mam wolne porołudnie. — Пасля абéду маю вольны час.

86

A: **wieczór** — вéчар

wieczorem — 1. вéчарам

w letni pogodny wieczór — лётнім пагодным вéчарам

2. увéчары

Wieczorem udaję się do przyjaciół. — Увэчары я іду да сяброў.

Spotkamy się jutro wieczorem. — Сустрэнемся заўтра ўвэчары.

B: **zierzch** — змрок

zmrok — пры́цемкі

szarość — сьуто́ньне

■ **szara godzina** —

■ ша́рая / шэ́рая гадзі́на

C: **cień** — цень

w cieniu — у цёню

zaćmienie — зацьме́ньне

zachód — за́хад

ciemno — цёмра

ciemność — 1. цёмна́та

2. ця́мрэ́ча

3. по́цемкі

D: **czerní** — 1. чарна́та

2. чарно́цьце

87

A: **noc** — ноч

poś — ноччу

w poś — уначы́

B: **rółnoc** — поўнач

o rółnosy — апоўначы

КАПЯЛЮ́Ш

Лепш ня кра́тай, лепш ня руш
Мой дзіра́вы капялю́ш.

Падаба́ецца — надзень,

Але то́лькі на дзень.

Раз надзень¹, два надзень.

Куды хочаш, туды дзень².

¹włóž

²podziej

TYDZIEŃ

Tydzień dzieci miał siedmioro.
 “Niech się tutaj wszyscy zbiorą!”
 Ale — przecie nie tak łatwo
 Radzić sobie z liczną dziatwą:
Poniedziałek już od **wtorku**

Poszukuje kota w worku,
Wtorek **środe** wziął za brode:
 “Chodźmy sitkiem czerpać wodę”.

Czwartek w górze igłą grzebie
 I zaszywa dziury w niebie.
 Chcieli pracę skończyć w **piątek**,

A to ledwie był początek.
 Zamyśliła się **sobota**:
 “Toż dopiero jest robota!”

Poszli razem do **niedzieli**,
 Tam porządnie odpoczęli.
 Tydzień drapie się w przedziałek¹:
 “No, a gdzie jest poniedziałek?”
 Poniedziałek już od wtorku
 Poszukuje kota w worku —
 I TAK DALEJ

¹Чухае памыліцу

88

przedwczoraj — **заўчора**
wczoraj — **учора**
 wczoraj wieczorem — учора ўвечары
dziś / dzisiaj — **сёньня / сягонья**
 / **сяньня**

89

A: **w owym roku / owego roku** —
сёлета
tegoroczny — **сёлетні**
 Zima tego roku jest słotna. — Зіма сёлета
 выдалася адліжная.
B: **w ubiegłym roku / ubiegłego roku** —
лётась
ubiegłoroczny — **лэташні**
jutro — **заўтра**
pojutrze — **паслязаўтра**

90

wczorajszy — **учорашні**
dzisiejszy — **сёньняшні**
 dzisiejszy solenizant — сёньняшні імяніншнік
 dzisiejsza solenizantka — сёньняшняя
 імяніншніца
jutrzejszy — **заўтрашні**

S Ł O Ń C E

Niebo jest szare jak ogon mysi¹,
 Szare jak wróbla zmokniętych pióra.
 Na nitkach deszczu nad miastem wisi
 Ponura chmura.
 Szara godzina wcześniej przychodzi,
 Szare tygodnie są i miesiące,
 Wszyscy pytają, starzy i młodzi:
 — A gdzie jest słońce?
 “Pretensje do mnie są nie w porę,
 Przed zarzutami się obronię.
 Ja przecież zawsze urlop² biorę
 Jesienią.

Po sezonie.”

¹як мышыны хвост
²адпачынак

91

A: **dzień powszedni** — 1. **бўдзень**
 2. **будзённы дзень**
dzień roboczy — **працоўны дзень**
B: **powszedniość** — **будзённасьць**
 powszedniość życia — будзённасьць жыцця
codziennosc — **штодзённасьць**
C: **powszedniec** — **прыядацца /**
■ набіваць аскому, станавіцца
будзённым
 Spowszedniały / przejadły się mu zabawy. —
 Прыліся яму забавы.

92

dzień wolny — **выхадны**
 Dzisiaj jest niedziela — dzień wolny. —
 Сёньня нядзеля — выхадны.

wyjściowy — 1. **выхадны**
 garnitur wyjściowy — выхадны гарнітур
 2. **зыходны**
 punkt wyjściowy — зыходны пункт

święteczny — **святочны**

93

tydzień — **тыдзень**
 w tym tygodniu — на гэтым тыдні
 ubiegłego tygodnia / w ubiegłym tygodniu —
 мінулым тыднем / на мінулым тыдні
 co tydzień — штотыдня / штотыдзень

94

kalendarz — **каляндар**
 kartka z kalendarza — лісток календарá
data — **дата**
 data urodzin — дата нараджэньня / народзінаў

Który jest dzisiaj [dzień]? —
 Які сёньня дзень? Якая сёньня дата?
 Dzisiaj jest czwartek. Сёння чацьвэр. /
 Dzisiaj jest piąty wrzesnia —
 Сёння пятага верасня.

